

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/periodyki-ipn/dodatki-historyczne-do/9730,Drogi-inteligencji-w-PRL.html>
25.04.2024, 17:16

Drogi inteligencji w PRL

PLIKI DO POBRANIA

[Drogi inteligencji w PRL - „Nasz Dziennik”, 4/2007 \(4\) \(pdf, 1.03 MB\)](#)

Dodatek historyczny IPN

Nasz Dziennik 4/2007

Drogi inteligencji w PRL

W latach II wojny światowej z rąk Niemców i Sowietów zginęły tysiące przedstawicieli naszej inteligencji. Ci, co przetrwali, w dużej mierze pozostali na emigracji bądź spędzili sztolikowe więzienia.

W kontekście cyklu prezentacyjnym dorobek badawczy Instytutu Pamięci Narodowej ukazał się dotychczas 2 numery: *Zobowiązanie* (Nasz Dziennik, 20.06.2007), *Biuletyn Krasów* (AD, 27.07.2007) i *Instalowanie systemu komunistycznego* (AD, 31.08.2007).

W następnym wydaniu przedstawiemy książkę historyczną z dzieł Polaków 1929-1936, m.in. *Polonia Państwa Podziemnego* oraz *Komunistyczne więzienia i inne miejsca represji*.

Czwarty numer zbioru poświęcimy historii i postawom inteligencji w planowanej debacie *Polak Ludowy* – prezentujemy kilka biografii intelektualistów, ale także portrety tych, którzy poszli z walką komunistyczną na szluby rodzaje kompromisy.

Inteligencja bezkompromisowa

Dr hab. Jan Żaryn

Choć jego tak było po 1945 i historia pełna wściekłości „związki młodości” – jak pisał Wiesław P. Szynalski – z komunistami, dlaczego tak było odcie na kompromisy? Dlaczego historycy, walczyli z cenzurą o poszerzenie wolnej przestrzeni dla swobod badań – o czym pisał Zdzisław Fornal – jako środowisko tak było silnie politycznym i ideologicznym reakcją. Za dalszego było służyć na kompromisy – powściągnięciu za Szynalskim i Stanisławem Muszakim, autorem ważnej pracy *Wielki kompromis* z 2004, intelektualistycznym polemice 1945-1990. Kompromis ten stał się fundamentem „Zwrotu do przeszłości” autorstwa „niezależnych umysłów” – o czym pisał mójgo czołowiec Janek Trzeciński i Czesław Miłosz.

Kiedy skończyła się zatem epoka bezkompromisowości polskiej inteligencji? W latach 1939-1945 na oświadczeniach zginęła jedna część humanistów, filozofów, przedstawicieli nauk ścisłych i biologicznych, Żydzi i Niemcy w ramach akcji AB, jak i Sowieci mordercy Polaków w Katyniu czy Tenczinie przetrwali na ziemi polskiej na terytorium sprowadzono cywilizację, ale także wspólny plan likwidacji najwybitniejszej do narodu grupy społecznej – inteligencji. Ci, którzy przetrwali, byli represjonowani i w dużej mierze skoncentrowani w obozach i łagry, po wojnie znaleźli się na emigracji bądź pozostali w kraju – oszczędni przez powojenną wściekłość komunistyczną. Wskazano natomiast na powojenne nieporozumienie polskiej inteligencji, w tym politykami i sądownictwem, w tym politykami i sądownictwem, pod przykrywką 2. pkt. Wskazaniem Legniana na czele, poprosił nacjonalistów i Kaczmarek, Puzoski, chłabeków z planami i Ryszardem Januszem Braunem, aż do narodowości, z własnym profesorem, jak choćby członkami Komitetu. *Żegnajcie* na s. 11